

โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมกับการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล

อรทัย วารี่สะอาด*

บทคัดย่อ

โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมช่วยให้เหล่านักศึกษา คณาจารย์และนักวิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งปัจจุบันมีโปรแกรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เอ็นด์โน้ต โพรไซต์ และเรฟเฟอเรนส์แมนเนเจอร์ เป็นต้น โปรแกรมเหล่านี้ส่วนใหญ่สนับสนุนมาตรฐาน Z39.50 ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ช่วยในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล สำหรับห้องสมุดในประเทศไทย ปรากฏว่าต้องสร้างแฟ้มการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดขึ้นใหม่ ทั้งนี้พบว่า มีห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพียง 17 แห่งเท่านั้น ที่สามารถเชื่อมต่อผ่านมาตรฐาน Z39.50 ดังนั้น ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐควรร่วมมือกันเพื่อพัฒนามาตรฐานดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งควรส่งเสริมการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม โดยจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดฝึกอบรมให้แก่เหล่านักศึกษา คณาจารย์และนักวิจัย

Abstract

Bibliographic management software allows the students, faculties, and researchers to correct their own references easily and quickly. Nowadays, there are several programs, for example: Reference Manager, EndNote, and ProCite. Most support Z39.50 standard, which facilitates to connect and download of references directly from library catalogs. For Thai academic library catalogs, Z39.50 connection files have to be created. There are only 17 libraries that can be connected via Z39.50 connection. Thus, Thai academic libraries should cooperate in developing the Z39.50 connection. Including, promoting the use of bibliographic management software by providing needed facilities, and organizing training courses for students, faculties, and researchers.

* อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

“โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม” มาจากคำภาษาต่างประเทศที่ใช้เรียกกันหลากหลาย เช่น Bibliographic Management Software, Personal Bibliographic Managers (PBM), Personal Bibliographic Software, Personal Bibliographic Database, Bibliographic Software และ Reference Manager เป็นต้น ปัจจุบันมีโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมออกมาเผยแพร่ค่อนข้างมาก มีให้เลือกทั้งแบบคิดค่าใช้จ่ายและให้ใช้โดยเสรี โปรแกรมเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เป็นเครื่องมือช่วยในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม รวมทั้งการจัดการข้อมูลบรรณานุกรมในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบของบทความวารสารวิชาการนานาชาติและรูปแบบที่ใช้กันสากลทั่วไป เช่น APA, MLA, Turabian และ Chicago เป็นต้น ความสามารถของโปรแกรมอีกอย่าง ก็คือ ถ้ายังไม่วางที่จะคัดเลือกข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ในขณะนั้น ก็สามารถบันทึกข้อมูลบรรณานุกรมทั้งหมดมาเก็บไว้ก่อนแล้วค่อยมาคัดเลือกในภายหลัง

นอกจากนี้ โปรแกรมส่วนใหญ่สามารถจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้จำนวนมากกว่าหมื่นรายการ สามารถสืบค้นได้รวดเร็วจากช่องทางที่หลากหลาย เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร คำสำคัญ เป็นต้น อีกทั้งสามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ได้ โดยอาศัยมาตรฐาน Z39.50 ซึ่งถือเป็นความพิเศษของโปรแกรม ที่ช่วยผู้ใช้หรือผู้วิจัยประหยัดเวลาและ

แรงงาน โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์ข้อมูลบรรณานุกรมทีละรายการ ซึ่งช่วยให้การรวบรวมบรรณานุกรมง่ายตาย รวดเร็วและถูกต้องมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามยังคงพบปัญหาในเรื่องเครือข่ายและความผิดพลาดของข้อมูล เช่น การสะกดคำผิด ข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้อมูลอยู่ผิดที่ เป็นต้น

ปัจจุบันมีโปรแกรมจัดการด้านบรรณานุกรมออกมาเผยแพร่หลากหลาย แต่สำหรับวงการศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อใช้ในการจัดการบรรณานุกรม ซึ่งมีการผลิตออกมาเผยแพร่ ทั้งที่เป็นโปรแกรมแชร์แวร์ (Shareware) ฟรีแวร์ (Freeware) และโอเพ่นซอร์ส (Open Source) โดยมีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้จำนวนมาก สามารถสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็ว สามารถถ่ายโอนข้อมูลรายการบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลต่างๆ ได้โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์ข้อมูลบรรณานุกรมทีละรายการ นอกจากนี้ยังสามารถทำงานเชื่อมต่อกับโปรแกรมพิมพ์งานประเภทเวิร์ดโปรเซสซิง (Word processing) โดยขณะที่พิมพ์งานอยู่ สามารถแทรกการอ้างอิงได้ทันที โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมมากในขณะนี้ มี 3 โปรแกรม คือ เอ็นดโน้ต (EndNote) โปรไซต์ (ProCite) และเรฟเพอเรนส์แมนเนเจอร์ (Reference Manager) (Bibliographic Software. 2007: Online) ทั้งนี้ โปรแกรมส่วนใหญ่เปิดให้ทดลองดาวน์โหลดไปใช้ก่อนตัดสินใจซื้อ ดังรายชื่อและเว็บไซต์ต่อไปนี้

Biblio	http://www.scholarsoft.com/biblio2.htm
Bibliographix	http://home.mybibliographix.com/
Biblioscape	http://www.biblioscape.com/
Bookends	http://www.sonnysoftware.com/
Citation	http://www.citationonline.net/9-home.asp
EndNote	http://www.endnote.com/
NoodleBib	http://www.noodletools.com/login.php
ProCite	http://www.procite.com/
Reference Manager	http://www.refman.com/
RefWorks	http://refworks.com

สำหรับวงการการศึกษาในประเทศไทย ส่วนใหญ่นิยมใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดติดอันดับหนึ่งในสาม สามารถใช้กับภาษาไทยได้และใช้ได้กับระบบปฏิบัติการต่างๆ เช่น Windows, Macintosh และ DOS โปรแกรมเอ็นดีโน้ตผลิตและจัดจำหน่ายโดยบริษัท ไอเอสไอ รีเสิร์ชซอฟต์ (ISI ResearchSoft) ทั้งนี้ผู้เขียนได้รับคำแนะนำจาก อาจารย์ ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร ตั้งแต่โปรแกรมยังไม่รองรับภาษาไทย ประมาณปี พ.ศ. 2544 หลังจากนั้น ได้ใช้เรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2549 ผู้เขียนได้ดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างละเอียด จึงพบว่า โปรแกรมเอ็นดีโน้ตมีลักษณะพิเศษที่ช่วยในการจัดการบรรณานุกรม ดังนี้ (Endnote 9: Users Guide for Windows. 2006: Online; Thomson Researchsoft: Products. 2007: Online)

1. ช่วยในการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ

2. สามารถจัดเก็บบรรณานุกรมในรูปแบบข้อมูลได้ไม่ต่ำกว่า 30,000 รายการ ต่อ 1 ฐานข้อมูล

3. สามารถสร้างฐานข้อมูลได้มากกว่า 1 ฐานข้อมูล

4. สามารถใส่ข้อมูลบรรณานุกรมโดยไม่ต้องคำนึงถึงการใส่เครื่องหมายวรรคตอน ทั้งนี้โปรแกรมจะสร้างให้โดยอัตโนมัติ

5. สามารถสืบค้น แก้ไข และเปลี่ยนแปลงข้อมูลในรายการบรรณานุกรมได้

6. สามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม (Import) จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ได้ทันทีกับโปรแกรมเอ็นดีโน้ต

7. สามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม (Export) ออกจากฐานข้อมูลในโปรแกรมเอ็นดีโน้ตไปใช้ได้

8. สามารถเลือกรูปแบบบรรณานุกรมได้มากกว่า 1000 รูปแบบ (Styles) ทั้งที่เป็นรูปแบบสากลที่ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น APA, MLA,

Turabian และ Chicago เป็นต้น ตลอดจนสามารถเลือกรูปแบบเฉพาะที่ใช้ในการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการนานาชาติต่างๆ ได้

9. สามารถเลือกประเภทสิ่งพิมพ์ที่จะลงรายการบรรณานุกรม (Reference types) ได้มากกว่า 30 ประเภท เช่น Book, Journal Article, Thesis, และ Electronic Source เป็นต้น

10. สามารถแทรกแผนผัง แผนภูมิ ตาราง และรูปภาพไว้ในรายการบรรณานุกรมได้

ที่น่าสนใจมากคือ ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ถือเป็นห้องสมุดที่ได้รับการพัฒนารุกหนามากกว่าห้องสมุดประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบริการและเทคโนโลยี มีความร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแบ่งปันหรือใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ งานสร้างฐานข้อมูล งานวารสาร งานสื่อโสตทัศนวัสดุ งานบริการและงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (Bhakdibutr; & Keesiri. 1999: Online) ที่เห็นเด่นชัดคือ ในปี พ.ศ. 2537 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยริเริ่มใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่มีชื่อว่า อินโนแพ็ก (INNOPAC)

หลังจากนั้น ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอื่นๆ ก็เร่งพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติด้วยการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ที่หลากหลายกันไป ดังเช่น โปรแกรมฮอไรซอน (HORIZON) และโปรแกรมวีทีแอลเอส (VTLS) เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2540 ทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งปัจจุบัน เรียกชื่อว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดตั้งโครงการยูนิเน็ต (UniNet: Inter-University Network) เพื่อมุ่งพัฒนาบริการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศระดับชาติและสากลสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ทุกแห่งในประเทศไทย ซึ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้อาศัยเครือข่ายนี้เชื่อมต่อถึงกัน รวมทั้งการใช้งานผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Wareesa-ard. 2004: 502) ซึ่งส่งผลทำให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่เริ่มพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติให้เป็นแบบรูปภาพ (Graphic mode) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานบริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC, WEBPAC or IPAC) ได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและใช้งานง่าย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ยังไม่สามารถใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมผ่านหน้าจอการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยตรง ทั้งนี้ ผู้ใช้ยังคงต้องทำสำเนาหรือบันทึกและส่งไปให้ตนเองทางอีเมล โดยสามารถเลือกว่าต้องการได้ข้อมูลที่แสดงในรูปแบบของเอชทีเอ็มแอล (Html) หรือเฉพาะตัวอักษร (Plain text) ซึ่งผู้ใช้งานจะต้องนำข้อมูลไปเขียนในรูปแบบบรรณานุกรมที่ต้องการ บางห้องสมุดอาจมีรูปแบบบรรณานุกรมให้เลือก เช่น MLA หรือ Chicago แต่ปรากฏว่ายังไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเต็มรูป บางแห่งสามารถเก็บบันทึกข้อมูลบรรณานุกรมได้ไม่ครบสมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้เขียนอ้างอิงได้ทันที นอกจากนี้ คณาจารย์หรือนักวิจัยที่ใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลผ่านมาตรฐาน Z39.50 ส่วนใหญ่จะใช้กับวัสดุภาษาอังกฤษเท่านั้น เพราะโปรแกรมส่วนใหญ่ยังไม่สนับสนุนภาษาไทย

มาตรฐาน Z39.50 กับการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม

มาตรฐาน Z39.50 เป็นโพรโทคอลทางด้านการสืบค้นและการสื่อสารระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ นับเป็นมาตรฐานสำคัญเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลในระดับชาติ หรือที่เรียกกัน

ทั่วไปว่า NISO (National Information Standards Organization) ซึ่งใช้ในการค้นคืนข้อมูลบรรณานุกรมช่วยให้สืบค้นจากฐานข้อมูลได้พร้อมๆ กันหลายแห่งเป็นมาตรฐานที่ออกแบบมาเพื่อทำงานเฉพาะกับฐานข้อมูลที่เป็นตัวอักษร

ในยุคอินเทอร์เน็ต มาตรฐาน Z39.50 ได้ทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นหรือค้นคืนข้อมูลจากระบบคอมพิวเตอร์ได้หลากหลาย บริษัทผู้จำหน่ายฐานข้อมูล (Database providers) จึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับมาตรฐานนี้ โดยนำมาใช้ในการสืบค้นเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่วนกลุ่มนักวิจัยก็ตื่นตัวมากกับความมหัสจรรย์ของมาตรฐาน Z39.50 ที่ช่วยให้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจำนวนหลายๆ แห่ง ด้วยการพิมพ์คำค้นและคลิกเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น รวมถึงความสามารถในการดึงบทคัดย่อของบทความวารสารหรือวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ด้วย (Z39.50 Questions & Answers . 2007: Online)

จากที่กล่าวมาข้างต้น มาตรฐาน Z39.50 นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลหลาย ๆ ประเภท ดังนั้นปัจจุบันระบบหรือโปรแกรมต่างๆ จึงพยายามออกแบบและพัฒนาให้สามารถรองรับมาตรฐานนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีบางระบบหรือบางโปรแกรมที่ไม่สามารถสนับสนุนมาตรฐานนี้ในส่วนห้องสมุดนั้น ที่เห็นเด่นชัด คือ การนำมาตรฐาน Z39.50 มาใช้ในการสืบค้นแบบบรอดคาสท์ (Broadcast searching) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดพร้อมๆ กันหลายแห่งในครั้งเดียว ดังตัวอย่างหน้าจอการสืบค้นของกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้ใช้สามารถสืบค้นห้องสมุดหลายๆ แห่งในเวลาเดียวกันได้ ตามรายชื่อห้องสมุดด้านขวามือ ดังภาพ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
CENTRAL LIBRARY SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

My List - 0 Login ? Help

Catalog Search | Journal Index | Borrower Information

Keyword | Alphabetical | Boolean | History | Reserve Book

You're searching: Srinakharinwirot University Libraries

Keyword Search

Search the library catalog. Fill in at least one field. The more words you search for, the smaller and more refined your results list will be.

General Keyword (คำสำคัญ): GO

Title Keyword (ชื่อเรื่อง):

Author Keyword (ผู้แต่ง):

Subject Keyword (หัวเรื่อง):

Series Keyword (ชื่อชุด):

Sources being searched:

☒ Srinakharinwirot University Libraries

Other sources

☐ Journal Index

☐ Thammasat University Libraries

☐ Library and Information Center, NIDA

☐ Suranaree University Library

☐ Shinawatra University Library

☐ Ohio Link

☐ Union Catalog

☐ Library of Congress

Refine your search (optional):

You can refine your search by selecting a limit or sort option.

Limits

Limit results by selecting pre-defined limit option.

Select...

ภาพประกอบ 1 Broadcast Search

นอกจากนี้ มาตรฐาน Z39.50 ยังถูกนำไปใช้กับสหพันธ์รายการ หรือ Union Catalog ดังตัวอย่าง Thailand Union Catalog (ThaiLIS Union Catalog) ในหน้าจอการสืบค้นผ่านกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของรัฐ แต่การดำเนินงานยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ดังภาพ

SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ThaiLIS Union Catalog

Search

Basic

Advance

My Work Space

Cart (0)

Search History

Database Statistics

Database Profile

Top 10 Search

Basic Search

Quick Search

Enter a word or phrase to search.

Search Terms:

Browse Search

ภาพประกอบ 2 หน้าจอการสืบค้น Thailand Union Catalog

You searched Thailand Union Catalog - Author: อรทัย วาริสอาด

previous set | 1 2 3 | next set

Records 1 through 10 of 25

 8	ISBN	9749613414
full marc	Author	อรทัย วาริสอาด
Select to add record to cart ☐	Title	การพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ เรื่อง เทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล iPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์ = A development of web tutorial iPAC in ongkharak library, Srinakharinwirot University / อรทัย วาริสอาด.
	Imprint	นครนายก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์, 2546.
	Extent	97 หน้า : ตาราง.
	Location	MJU
 9	Author	พรทิมล แสแลนห์.
full marc	Title	กว่าจะเป็นห้องสมุดไอทีหอสมุด มศว องค์กรักษ์ (จุลสาร) / หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์.
Select to add record to cart ☐	Imprint	นครนายก : หอสมุด, 2545.
	Extent	16 หน้า.
	Location	SWUO

ภาพประกอบ 3 ผลการสืบค้นที่แสดงใน Thailand Union Catalog

เนื่องจาก Z39.50 มีความสำคัญมากต่อการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ดังนั้น หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress) จึงได้รวบรวม Gateway Access ของห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งใช้ Z39.50 Gateway เป็นมาตรฐานในการสืบค้น เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลห้องสมุดผ่าน Gateway ดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว และเป็นมาตรฐานในรูปแบบเดียวกันทั้งหมด แม้ว่าแต่ละห้องสมุดจะใช้โปรแกรมห้องสมุด

อัตโนมัติที่แตกต่างกัน โดยสามารถเข้าใช้ได้ที่ URL: <http://www.loc.gov/z3950/> จะปรากฏรายชื่อห้องสมุดต่างๆ พร้อมชื่อโปรแกรมห้องสมุดที่ใช้ ทั้งนี้ สามารถเลือกที่จะสืบค้นเฉพาะฐานข้อมูลของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันแห่งเดียว หรือต้องการสืบค้นเฉพาะฐานข้อมูลของห้องสมุดใดห้องสมุดหนึ่งทั่วโลก เพียงแต่คลิกเลือกตัวอักษรด้านล่าง ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกของชื่อห้องสมุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (Gateway to Library Catalogs. 2008: Online)

Z39.50

Gateway to Library Catalogs

Welcome to the Library of Congress Page for gateway access to LC's catalog and those at many other institutions

Contents: [Search Library of Congress Catalog](#) | [Search Other Catalogs](#) | [About the Z39.50 Gateway](#)

Search Library of Congress Catalog

- [Simple Search \(any keyword\)](#)
- [Advanced Search \(multiple terms using Boolean operators\)](#)
- [Left-Anchored Phrase Search](#)

Search Other Catalogs

Where applicable, the software vendor for the target Z39.50 implementation is given in parentheses after the name of the institution.

A B I C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y

A
Acadia University -- Nova Scotia, Canada (SIRSI)
Adelaide University -- Adelaide, Australia (Endeavor)
Angelina College -- Lufkin, TX (SIRSI)
Angelo State University -- San Angelo, TX (Endeavor)
Anne Arundel County (Md.) Public Library (DRA)
Arizona Health Services Library (SIRSI)
Arizona Historical Society -- Tucson, AZ (Endeavor)
Arizona State University (INNOPAC)
Arkansas Technical University (Endeavor)

ภาพประกอบ 4 Gateway to Library Catalogs

นอกจากปรากฏรายชื่อห้องสมุด ยังปรากฏ
ชื่อสถานที่ รัฐ และประเทศ ส่วนท้ายภายในวงเล็บ
เป็นชื่อโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ห้องสมุดใช้

เมื่อคลิกเลือกห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น จะปรากฏ
หน้าจอสำหรับการสืบค้น ดังภาพ

California State Library

Select Preferred Record Display: ☒ Brief ☐ Full ☐ Tagged

Enter Term 1:

Title

Word

☒ AND ☐ OR ☐ AND NOT

Enter Term 2:

Title

Word

☒ AND ☐ OR ☐ AND NOT

Enter Term 3:

Title

Word

Submit Query

Clear Form

ภาพประกอบ 5 หน้าจอการสืบค้นผ่าน Gateway to Library Catalogs

เมื่อพิมพ์คำที่ต้องการสืบค้น ผลลัพธ์ที่ได้ จะปรากฏในรูปแบบที่เหมือนกันหรือคล้ายกันทุกห้องสมุด
 ดังภาพ

Query Results

Records 1 through 6 of 6 returned.

Author: Kentie, Peter.
Title: Web design tools and techniques / Peter Kentie.
Published: Berkeley, CA : Peachpit Press, c2002.
Local Call No: TK5108.888 .K45 2002 07/23/02 T
LC Call No.: TK5108.888.K45 2002

[More on this record](#)

ภาพประกอบ 6 ผลการสืบค้นผ่าน Gateway to Library Catalogs

แฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในประเทศไทย

จากความสำคัญของมาตรฐาน Z39.50 ที่กล่าวมานั้น มีความเกี่ยวข้องกับโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในแง่ของการใช้มาตรฐาน Z39.50 เพื่อการสืบค้นพร้อมถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ดังนั้น โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมส่วนใหญ่ จะประกอบไปด้วยมาตรฐาน Z39.50 รวมทั้งแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูล

ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในต่างประเทศและฐานข้อมูลออนไลน์ (Connection files) แต่สำหรับห้องสมุดในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีการสร้างหรือพัฒนาการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ห้องสมุดในประเทศไทยขึ้นใช้

จากงานวิจัยของผู้เขียน (อรทัย วารีสอาด. 2551: 88)พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 80 แห่ง ปรากฏว่า

1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวนมากที่สุดถึง 25 แห่ง (31.25%) ที่ยังไม่

พร้อมเปิดให้บริการการสืบค้นโดยใช้มาตรฐาน Z39.50

2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 20 แห่ง (25%) ที่ไม่สามารถเชื่อมต่อเครือข่าย โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีเน็ตได้

3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 17 แห่ง (21.25%) ที่ให้ข้อมูลการเชื่อมต่อไม่ครบถ้วน

4. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 13 แห่ง (16.25%) ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดย

ใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีเน็ตได้ ทั้งนี้ ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวนถึง 10 แห่ง

5. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 5 แห่ง (6.25%) ที่สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ และส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวนถึง 4 แห่ง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลจากผลการสำรวจ มาใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ทั้งหมด 17 แห่ง มีรายละเอียดข้อมูลที่ใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่าย ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลสำหรับสร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่าย ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ชื่อห้องสมุด (Library Name)	ชื่อโปรแกรม ห้องสมุด (System Name)	ชื่อเครื่องแม่ข่าย (Server)	ที่อยู่ของเครื่องแม่ข่าย หรือไอพีแอดเดรส (Server Address)	ฐานข้อมูล (Database)	ชื่อฐาน ข้อมูล (Database Name)	ช่องทาง (Port ID)
BRU	VTLS	Sunfire 210	opac.bru.ac.th	vtls01	default	1111
BSRU	VTLS	book.bsru.ac.th	book.bsru.ac.th	vtls	default	1111
KKU	Innopac	kkulib.kku.ac.th	kkulib.kku.ac.th	innopac	innopac	210
KMITL	Innopac	161.246.37.11	161.246.37.11	innopac	innopac	210
KMUTT	Innopac	kmittlib.lib.kmutt.ac.th	kmittlib.lib.kmutt.ac.th	innopac	innopac	210
KU	Innopac	158.108.80.5	158.108.80.5	innopac	innopac	210
MCU	VTLS	Sun Fire V240	vtls.mcu.ac.th	vtls01	default	1111
MFU	VTLS	lib.mfu.ac.th	lib.mfu.ac.th	vtls	default	1111
NIDA	Horizon (Book)	202.28.16.20	202.28.16.20	horizon	nida	210
	Horizon (Thai Journal Index)	library1.nida.ac.th	library1.nida.ac.th	horizon	nida	210
RU	Innopac	library.lib.ru.ac.th	library.lib.ru.ac.th	innopac	innopac	210
SNRU	VTLS	202.29.24.61	202.29.24.61	clas01	default	1111
STOU	VTLS	202.28.103.52	202.28.103.52	vtls	default	1111
SUT	Horizon	203.158.6.4	203.158.6.4	horizon	hzndb	210
SWUP	Horizon (Book)	lib.swu.ac.th	library.swu.ac.th	horizon	hzndb	210
	Horizon (Thai Journal Index)	library2.swu.ac.th	library2.swu.ac.th	idxserver	hznidx	210

ตารางที่ 1 ข้อมูลสำหรับสร้างเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ต่อ)

ชื่อห้องสมุด (Library Name)	ชื่อโปรแกรม ห้องสมุด (System Name)	ชื่อเครื่องแม่ข่าย (Server)	ที่อยู่ของเครื่องแม่ข่าย หรือไอพีแอดเดรส (Server Address)	ฐานข้อมูล (Database)	ชื่อฐาน ข้อมูล (Database Name)	ช่องทาง (Port ID)
TRU	Horizon	library.tru.ac.th	library.tru.ac.th	horizon	hzndb	210
TSU	Horizon	lib.tsu.ac.th	lib.tsu.ac.th	horizon	hzndb	210
TU	Horizon (Book)	search.library.tu.ac.th	search.library.tu.ac.th	horizon	hzndb	210
	Horizon (Thai Journal Index)	index.library.tu.ac.th	index.library.tu.ac.th	horizon	hzndb	210

จากตาราง 1 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 17 แห่ง มีชื่อเต็ม ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ชื่อเต็มของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ชื่อย่อ	ชื่อเต็ม
BRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
BSRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
KKU	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
KMITL	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
KMUTT	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
KU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
MC	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MFU	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
NIDA	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
RU	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
SNRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
STOU	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
SUT	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
SWUP	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปัจจุบัน รวมฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์และหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก)
TRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
TSU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
TU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัญหาในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

จากประสบการณ์และการศึกษาวิจัยของผู้เขียน พบว่าในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด โดยใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมผ่านมาตรฐาน Z39.50 ประสบปัญหาหรืออุปสรรคที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ในปัจจุบัน ห้องสมุดส่วนใหญ่จะใส่ข้อมูลการพิมพ์ครั้งที่ 1 ในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ดังนั้นเวลาถ่ายโอนมาจะได้ข้อมูลในส่วนนี้ด้วย ซึ่งตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมโดยทั่วไป กำหนดให้ใส่เฉพาะการพิมพ์ครั้งที่ 2 ขึ้นไป ทำให้เสียเวลาลบข้อมูล

2. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สามารถเชื่อมต่อได้จำนวน 17 แห่งนั้น ปรากฏว่าทุกแห่งใช้มาตรฐานมาร์ค (MARC) ในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม แต่พบว่าการถ่ายโอนข้อมูลยังไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลบรรณานุกรมของวัสดุภาษาไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ข้อมูล Tag 008 ในส่วนที่เป็นปีพิมพ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใส่ปี พ.ศ. ทั้งนี้ โปรแกรมไม่สามารถรองรับปี พ.ศ. ทำให้ไม่สามารถถ่ายโอนข้อมูลในส่วนนี้ได้ แต่สามารถปรับใช้ข้อมูลใน Tag 260 ให้ถ่ายโอนไปไว้ที่รายการโน้ต แล้วปรับเปลี่ยนแก้ไขให้ถูกต้องหลังจากถ่ายโอนแล้ว อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า มีห้องสมุดเพียง 2 แห่งเท่านั้น ที่ใส่ข้อมูลเป็น ปี ค.ศ. คือ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งโปรแกรมสามารถถ่ายโอนข้อมูลที่เป็น ปี ค.ศ. ได้ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุภาษาต่างประเทศหรือภาษาไทย

2.2 โครงสร้างแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ในโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมมีโครงสร้างข้อมูล

มาร์คไม่ครบถ้วน ขาดข้อมูลบางรายการที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย เช่น Tag 040 ชื่อห้องสมุด, Tag 246 ชื่อเรื่องอื่น ๆ, Tag 505 สารบัญ, Tag 856 การเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้นก่อนนำไปใช้ ผู้ใช้โปรแกรมควรจะต้องปรับปรุงโครงสร้างข้อมูลมาร์คในแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลได้ครบถ้วนมากที่สุด ทั้งนี้ห้องสมุดเจ้าของแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ควรรับหน้าที่ในการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ของตน แล้วแบ่งปันแลกเปลี่ยนแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ระหว่างกัน

3. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใส่ข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้ผู้ถ่ายโอนข้อมูล ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือขาดข้อมูลสำคัญบางส่วนไป เช่น

3.1 จังหวัดหรือชื่อเมืองที่พิมพ์และชื่อสถาบันที่รับผิดชอบในการพิมพ์ พบว่า บางห้องสมุดไม่ใส่ข้อมูลเหล่านี้ในรายการบรรณานุกรมของปริญญาณิพนธ์ วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

3.2 ชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องภาษา อังกฤษของปริญญาณิพนธ์ วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ที่เรียบเรียงเป็นภาษาไทย พบว่า ห้องสมุดบางแห่งใส่แต่ชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น บางแห่งใส่ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษด้วย แต่ไม่ใส่ชื่อผู้แต่งที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดปัญหาสำหรับผู้เขียนบทความหรือทำวิจัยเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสียเวลาค้นหาชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษจากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ เพิ่มเติม

4. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใส่ข้อมูลไม่ถูกต้อง เช่น สะกดคำไม่ถูกต้องหรือพิมพ์ผิด พิมพ์ตกหล่น เป็นต้น ทำให้ได้รับข้อมูลผิดพลาด ผู้ใช้ต้องเสียเวลาตรวจสอบข้อมูล ตัวสะกดและแก้ไขข้อมูล

5. การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาไทยไม่ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรม ดังเช่น ในส่วนที่เป็นชื่อ

วารสาร ปีที่ ฉบับที่ และหน้า จะปรากฏอยู่ใน
รายการโน้ต และรูปแบบที่ใช้ลงรายการก็แตกต่างกัน

ห้องสมุดบางแห่งใช้แบบอักษรย่อ แต่บางแห่ง
ใช้แบบเต็มรูป ดังภาพ

เริ่มต้นชีวิตห้องสมุดไอที [บทความ] : นำชมหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ / พรพิมล แสนแสนให้, และ อรทัย วารีสอาด. by พรพิมล แสนแสนให้.	
Source:	โดมทัศน์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.2545) หน้า 37
Pubdate:	2545.
Author	พรพิมล แสนแสนให้
Title	เริ่มต้นห้องสมุดไอที : นำชมหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์
Date	2545
ห้องสมุดที่มีวารสารนี้	
Main, Publ hith	SERIALS KKU:CL :ปีที่1-5, (2523-2527); ปีที่6, a.1 (2528); ปีที่7-17 (2529-2539); ปีที่18-27, a.1-2 (2540-2549); ปีที่ 28- , (2550-) KKU:PH : ปีที่16, a.2 (2538); ปีที่17, (2539); ปีที่ 18, a.2 (2540); ปีที่19-20, (2541-42); ปีที่21, a.1 (2543); ปีที่22- , (2544-)
Alt Author	อรทัย วารีสอาด
Journal	โดมทัศน์ 23, 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2545) 37-48 : ภาพประกอบ

ภาพประกอบ 7 ข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาไทย

ดังนั้น เมื่อสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลมา ผู้ใช้จะต้องแก้ไขแต่ละรายการหลังจากโอนมาแล้ว แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกรถ่ายโอนข้อมูล บรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาต่างประเทศ จากฐานข้อมูลออนไลน์ ปรากฏว่า การถ่ายโอนจาก ฐานข้อมูลออนไลน์สามารถดึงข้อมูลบรรณานุกรม ของบทความมาได้ครบถ้วนและถูกต้อง สามารถ นำไปใช้ได้ทันที

6. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่ อยู่ในระหว่างการเริ่มพัฒนาระบบห้องสมุด อัตโนมัติและยังไม่พร้อมที่จะเปิดบริการสืบค้น ผ่านมาตรฐาน Z39.50

7. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาง แห่งยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการเชื่อมต่อ เครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของ ห้องสมุด โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 แต่เข้าใจว่า เป็นข้อมูลที่สำคัญ ควรเก็บเป็นความลับหรือไม่ควร เผยแพร่ออกไป เช่น เลขไอพีแอสเตร์ส (IP Address)

ชื่อฐานข้อมูล เป็นต้น ห้องสมุดหรือมหาวิทยาลัย บางแห่งปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อ (Port) หรือติดตั้งไฟร์วอลล์ (Firewall) ป้องกัน อย่างเข้มแข็งมาก ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถ เชื่อมต่อ สืบค้น หรือถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม ตามที่ต้องการได้

8. มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่เปิดช่องทาง การเข้าออกของการเชื่อมต่อสำหรับการใช้เครือข่าย ไร้สาย (Wireless Network) ทำให้ผู้ใช้โปรแกรม จัดการบรรณานุกรมไม่สามารถสืบค้นฐานข้อมูล ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นมุมมองหนึ่ง ของผู้ใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด โดยมีโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมผ่านมาตรฐาน Z39.50 เป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบค้นและ ถ่ายโอนข้อมูลโดยตรง ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการ เขียนบรรณานุกรมอาจไม่สอดคล้องกับที่บรรจุ อยู่ในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

แม้แต่เครื่องหมายวรรคตอน ผู้ใช้ก็ไม่สนใจว่าทางห้องสมุดจะใช้อะไร จะมีหรือไม่มี ไม่ได้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเมื่อใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม โปรแกรมจะสร้างให้อัตโนมัติ สิ่งเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง แต่สำหรับข้อมูลบางอย่างมีความสำคัญมากและจำเป็นต้องใช้ในการเขียนบรรณานุกรม ทั้งนี้ห้องสมุดมองข้ามจุดนี้ไป และถกเถียงกันเองว่าจะใส่ข้อมูลอะไรลงไปในฐานะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ใส่ข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ หรือไม่ครบถ้วน ถ้าเป็นไปได้ ห้องสมุดน่าจะหันกลับไปมองในมุมมองของผู้ใช้บ้าง อาจจะใช้วิธีสำรวจหรือวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่า ผู้ใช้จำเป็นต้องใช้ข้อมูลอะไร ส่วนใด หรือไม่ใช้ข้อมูลอะไร จะได้ใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

บทสรุป

การใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุด และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ ควรส่งเสริมการอบรมหรือสอนการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย ให้สามารถเขียนบรรณานุกรมได้ถูกต้องมากขึ้น รวมถึงสามารถสืบค้นและรวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมได้สะดวกรวดเร็วและครบถ้วน เมื่อผู้ใช้เกิดความคุ้นเคยกับโปรแกรม ก็จะมีกำลังใจในการใช้โปรแกรมต่อไป แต่ถ้าหากผู้ใช้ได้รับการ

อบรมแล้ว แต่ไม่นำไปใช้ ก็จะมีรู้สึกว่าใช้ยากและไม่เคยชินกับโปรแกรม เมื่อนานเข้า ก็จะลืมเลือนแล้วก็เลิกใช้ไปโดยปริยาย

นอกจากนี้ ทางห้องสมุดซึ่งเป็นเจ้าของฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศนั้น ควรรับบทบาทสำคัญในการประสานงานกับสำนักคอมพิวเตอร์หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดนโยบายและเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐาน Z39.50 แก่บุคลากรในหน่วยงาน ตลอดจนร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงและสืบค้นพร้อมถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งติดตามดูแลการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดอื่นๆ ในเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ตลอดจนปรับปรุงมาตรฐาน Z39.50 ที่ใช้อยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และประเด็นสุดท้าย กลุ่มห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐควรเร่งพัฒนาความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรฐานมาร์คและมาตรฐาน Z39.50 เพื่อใช้ในการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยในการส่งเสริมการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในประเทศไทยได้อย่างสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

บรรณานุกรม

อรทัย วารีสอาด. 2551. รายงานการวิจัยเรื่องการใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ต (Endnote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. Bhakdibutr, Chirawan; & Keesiri, Sutanee. 1999. University Libraries in Thailand. Retrieved September 9, 2007, from http://tla.tiac.or.th/ifla/Ifla99_6.htm

- Bibliography Software.** 2007. Retrieved April 21, 2007, from <http://www.educational-software-directory.net/reference/bibliography.html>
- Endnote 9: Users Guide for Windows.** 2006. Retrieved April 8, 2007, from <http://endnote.com/support/helpdocs/EndNote9Manual.pdf>
- Gateway to Library Catalogs.** 2007. Retrieved October 23, 2007, from <http://www.loc.gov/z3950>
- Srinakharinwirot University Libraries: IPAC Search.** 2008. Retrieved August 4, 2008, from <http://library.swu.ac.th/#focus>
- Srinakharinwirot University: ThaiLIS Union Catalog Search.** 2008. Retrieved August 4, 2008, from <http://uc.thailis.or.th/cgi-bin/gwchameleon?lng=en&skin=swu>
- Thomson Researchsoft: Products.** 2007. Retrieved October 9, 2007, from <http://thomsonresearchsoft.com/products/>
- Wareesa-ard, Aurathai. 2004, November. The Role of Academic Libraries in Developing Library Automation Network in Thailand. *The Journal of Academic Librarianship.* 30(6): 502-506.
- Z39.50 Questions & Answers.** 2007. Retrieved April 20, 2008, from <http://www.libraryhq.com/z3950qa.html>.